

СХВАЛЕНО рішенням педагогічної ради
від 27.02.2024 року Протокол № 7

**Навчальна програма з української мови для 7-9 класів,
розроблена на основі модельної навчальної програми**

«Українська мова. 7–9 класи»

для закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Українська мова – шкільний предмет, що входить до мовно-літературної галузі. У школі й родині вона виконує надважливі функції, зокрема такі:

- *світосвяду* (формує у свідомості дитини власну концептуальну картину світу, забезпечує засвоєння і прийняття світобачення, що базується на традиціях і цінностях її народу);
- *об'єднувальну* (мова єднає кожну родину у велику спільноту – український народ);
- *пізнавальну* (засобами мови учні пізнають кожен навчальний предмет, світ довкола й себе в ньому);
- *розвивальну* (мова розвиває пам'ять, уяву, спостережливість, естетичний смак, чуття міри, такту тощо).

Сучасна українськомовна особистість набуває властивостей когнітивума, тому програму побудовано так, щоб мовні й мовленнєві знання, уміння й навички мали перспективи застосування в різноманітних сферах соціального організму, охоплювали ділянки життя й діяльності суб'єктів освітнього процесу з урахуванням їхнього віку, потреб та інтересів.

У програмі витримано рівновагу згаданих вище функцій, що важливо для процесу організації й структурування навчального матеріалу.

Мета навчання української мови – розвиток особистості здобувачів освіти засобами української мови, а саме:

- *пізнання мови як цілісної системи*, що забезпечує розвиток людини (мислення, пізнання світу, комунікацію, самовираження й самовдосконалення, емоційний світ тощо), різні види її діяльності, а також функціонування суспільства;
- *формування компетентного мовця, патріота, носія духовності, культури й традицій українського народу*. Відповідно до мети поставлено такі завдання:
1) виховання ціннісного ставлення до української мови як державної;

- 2) розкриття потенційних можливостей мови для життя й діяльності людини, суспільства;
- 3) виховання потреби пізнавати мовне розмаїття (фонетичне, лексичне, фразеологічне, граматичне) й активно користуватися ним, удосконалювати культуру усного й писемного мовлення;
- 4) формування мовної стійкості, мовного чуття, мовного смаку, усвідомлення естетичної й культурної цінності мови;
- 5) засвоєння знань, формування вмінь і навичок, необхідних для комфортного входження в соціум і самореалізації, набуття суб'єктного досвіду застосування їх.

Програму укладено з дотриманням таких **принципів**:

- *інструментальності* (можливість застосування знань, умінь і навичок в усіх сферах життя людини);
- *доступності* (відповідність змісту віковим особливостям і рівневі розвитку учнів та учениць);
- *систематичності й послідовності* (змістовий компонент укладено з дотриманням логічної послідовності й узаємозв'язку зі змістом програми адаптаційного циклу і програми для ліцею);
- *соціалізації* (знання, уміння й навички сприяють соціалізації учнів і учениць);
- *культуровідповідності* (освіти засвоюють мову крізь призму культури українського народу);
- *комунікативної значущості* (добір матеріалу, що полегшить комунікацію).

Вертикаль у структурі програми представлена трьома ключовими компонентами: «Очікувані результати» (1), «Зміст навчального предмета» (2) і «Види навчальної діяльності» (3), а горизонталь – трьома змістовими лініями: мовною, мовленнєвою і соціокультурною.

Змістовий компонент програми поділено на блоки: предметний, метапредметний й компетентнісний.

Предметний блок (*мовна змістова лінія*) передбачає знання розділів мови як системи, мовних одиниць усіх рівнів, їхні характерні ознаки та функції в мовленні; мови як відображення картини світу; мовної норми та її динамічності; різних типів помилок; засобів виразності, формування відповідних умінь і досягнення **предметних результатів**.

Метапредметний блок (*мовознавча змістова лінія*) орієнтує на знання відомостей про інформацію, текст, комунікацію й мовленнєві жанри, формування відповідних умінь і досягнення **метапредметних результатів**.

Компетентнісний блок (*соціокультурна змістова лінія*) спрямовує діяльність суб'єктів особистої діяльності на формування ключових компетентностей і досягнення **особистісних результатів**.

Отже, зміст програми має потенціал для здобуття предметних, метапредметних та особистісних результатів.

Засобами досягнення очікуваних результатів є тексти підручників, навчальні й практичні посібники, лексикографічні

джерела, компетентного й особистого опієтовані методики.

Шляхи реалізації програми:

- формування сприятливого для учнів мовного середовища в родині, у школі, в суспільстві;
- зміна системи ставлень (учня до себе як суб'єкта шкільної мовної освіти; учня і вчителя до української мови; учителя до учня як повноправного суб'єкта освітнього процесу);
- перегляд показників навчальних досягнень учнів;
- формування стійких зовнішніх і внутрішніх мотивацій;
- упровадження особистого й компетентного опієтованих методик;
- видавня якісної навчальної й методичної продукції.

Важливим завданням у навчанні української мови сьогодні є вихід за межі академічності курсу, тобто формування різнобічного уявлення школярів про мову, усвідомлення, що мова не лише складна система, але й живий організм, багатобіковий носій мудрості, маркер кордонів нашої держави, хранителька унікальної української культури, надійний інструмент пізнання й порозуміння, ефективний засіб самовираження, джерело естетичної насолоди. Її лексичні й фразеологічні злитки фіксують норми і правила гармонійного спілкування, активне послугоування мовою гарантує розквіт держави і збереження її кордонів.

Програма покликає змінити ставлення до мови як суспільного явища і шкільного предмета, виховати нове покоління компетентних носіїв мови зі сформованим мовним чуттям, мовними смаками і мовною стійкістю.

7 клас			
Мовна змістова лінія			
№ п/п	Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності

1.	- Пояснює важливість мовних обов'язків для громадян, мови і держави; - відповідає на запитання за змістом почутого, належно акцентуючи на значущих деталях [9 МОВ 1.1.2-1]; - переказує почуте повідомлення (художній текст, медіатекст тощо) докладно, акцентуючи увагу на змісті загалом, на окремих важливих деталях [9 МОВ 1.2.1-1]; - визначає тему, основну ідею, окреслює коло порушених у почутому повідомленні проблем, [9 МОВ 1.4.1]; - окреслює тематику й проблематику художнього тексту [9 МОВ 1.4.1-1]; - коментує інформацію, сприйняту з одного чи кількох джерел [9 МОВ 1.5.1-1]; - обґрунтовує власну позицію щодо мовних обов'язків українців у реальній ситуації спілкування [9 МОВ 1.6.1];	Вступ 1 год Мовні обов'язки українців Що таке обов'язок? Які є види обов'язків? Суть мовних обов'язків. Навіщо потрібні мовні обов'язки? Що визначає ставлення до державної мови?	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (усвідомлення ключових понять, формулювання запитань і підготовка відповідей на них, здійснення пошуку інформації на підтвердження знання мовних обов'язків громадян; узагальнення різних думок, виявлення спільного й відмінного тощо). Мовленнєва діяльність (застосування прийомів активного слухання, розуміння комунікативних намірів співрозмовника; обговорення мовних обов'язків українців; висловлення власної думки щодо проблеми обов'язків носіїв мови; обґрунтування важливості піклування про мову). Текстова діяльність (акцентування уваги
----	--	--	---

	- пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 МОВ 1.8.1-2].		на розі обов'язків у житті людини, обговорення мовних обов'язків українців; сприйняття й аналіз тексту, що містить нову інформацію; структурування інформації; перекладу текстової інформації в сфери; написання есе).
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ			
2.	Очікувані результати: - Творчо використовує виразні можливості дієслова, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - розрізняє дієслова на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - використовує знання про дієслово для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує окремі дієслова в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо функціонування й доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1]; - ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засвоєні норми [9 МОВ 3.3.1-1].	ДІЄСЛОВО 14 год +2 (есе+узагальнення) Поглиблене повторення вивченого. Дієслово: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на -но, -то (загальне ознайомлення). Неозначена форма (інфінітив) та особові форми. Види дієслова. Способи дієслів. Дійсний спосіб. Часи дієслів. Минулий час. Змінювання дієслів у минулому часі. Теперішній час. Особливості змінювання. Майбутній час. Проста і складена форми. Особливості змінювання. Дієвідмінювання. Букви е, и в особових закінченнях дієслів I і	Види набувальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (засвоєння лексичних, граматичних і синтаксичних ознак дієслова; узагальнення вивченого; засвоєння активно-словника новими дієсловами, синонімами до них; пошук /модифікації ситуацій, що потребують застосування різноманітних дієслів; виконання вправ і завдань, що передбачають використання дієслів із позитивною конотацією, у процесі міжособистісного спілкування, формують уміння правильно утворювати дієслівні форми тощо). Мовленнєва діяльність (усне висловлення з використанням дієслів; формулювання й обстоювання власної думки, оцінювання дій, умов, життєвих явищ, моральних, суспільних, історичних та інших проблем сучасності, висловлення власного ставлення до них). Текстова діяльність (читання й переказування тексту, що містить нові слова; заміна в тексті лексичних одиниць;

		П дієбідмії (побторєннє). Наказовий спосіб. Особливості творєннє. Умовний спосіб. Особливості творєннє. Безособові дієслова. Дієслібні форми на -но, -то. Способи творєннє дієсліб. Правопис дієсліб: Не з дієсловами (побторєннє). Правопис -ться, -шся в дієсловах (побторєннє). Уживаннє дієсліб у мовлєннї.	виявленнє й аналіз дієслів; редагування; доповненнє; переформатування тексту; виявленнє дієслів, що сприяють або перекладають сармонійному спілкуванню; складання й оформлення взаємозв'язаних згідно з установленими законодавчими нормами; написання есе тощо).
3	Очікувані результати: - Розрізняє дієприкметники на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрізні взаємозв'язки між ними, типіві закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - творчо використовує дієприкметники, обираючи з-поміж запропонованих варіантів, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - визначає переваги і недоліки власноруч написаних текстів і планує власний навчальний поступ, спираючись на аналіз допущених помилок [9 МОВ 3.3.3-1]; - аналізує допущені помилки для того, щоб краще пізнати переваги і недоліки власноруч написаних текстів, визначити власні навчальні цілі [9 МОВ 3.3.3]; - використовує у мовленні дієприкметники,	ДІЄПРИКМЕТНИК 7 год Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки в реченнях з дієприкметниковими зворотами. Активні й пасивні дієприкметники. Особливості творєннє, відмінювання, уживання. Способи заміни активних дієприкметників. Правопис дієприкметників: -Н- у дієприкметниках та -нн- у прикметниках дієприкметникового походження. Не з дієприкметниками.	Види набувальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (дослідження особливостей дієприкметників; виявлення зв'язності й відмінності між дієсловами, прикметниками і дієприкметниками; добір/випуск у художніх/медійних текстах прикладів різних видів дієприкметників; дослідження дієприкметників у складі фразеологізмів; виявлення помилок і редагування написаного тощо). Мовленнєва діяльність (участь в обговоренні проблеми; обґрунтування власної позиції щодо особистісно й суспільно значущих питань в поточному повідомленні (художньому тексті, медіатексті тощо), у реальній ситуації спілкування; визнання права на іншу думку у

	обґрунтовуючи доцільність вибору їх [9 МОВ 1.7.2-1]; - обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 МОВ 3.1.2-3].	Уживання дієприкметників у мовленні.	процесі комунікування тощо). Текстова діяльність (виявлення дієприкметників у літературних творах; усунення опріхів у структурі тексту; критичне оцінювання доцільності вжитих у тексті дієприкметників; збагачення тексту дієприкметниками; вираження власної думки щодо змісту прочитаного тексту; обґрунтування свого ставлення до проблеми з опорою на власні знання й досвід; написання есе тощо).
4	Очікувані результати: - Розрізняє дієприслівники у процесі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрізні взаємозв'язки між ними, типіві закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - добирає й використовує дієприслівники для ефектної комунікації, пристосовує їх до ситуації спілкування та комунікативних намірів, враховуючи соціальний і культурний контекст [9 МОВ 1.7.1-1]; - фіксує на письмі власне або чуже мовлення, використовуючи за потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думки (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності [9 МОВ 3.1.1-1]. - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми й мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1]; - аналізує дієприслівники в усному	ДІЄПРИСЛІВНИК 5 +3 год <i>(есе + контрольна + аналіз к/р)</i> Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки в реченнях з дієприслівниковими зворотами й одиничними дієприслівниками. Вид і час дієприслівників. Творення дієприслівників неоконченного й оконченого виду. Не з дієприслівниками.	Види набувальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Літературна діяльність (порівняння й зіставлення дієслів, прислівників і дієприслівників, виявлення спільного й відмінного; практичні завдання, що передбачають творення дієприслівників і використання їх у тексті; виявлення помилок у процесі творення й використання в мовленні дієприслівників; добір прикладів застосування дієприслівників; моделювання проблемних ситуацій, спричинених орфографічними і граматичними помилками тощо). Мовленнєва діяльність (визначення намірів мовців; визнання права на іншу думку в процесі комунікації; аналіз мовленнєвої ситуації; обговорення проблеми; будівництва діалогів; керування власними емоціями; коментування тощо). Текстова діяльність (критичне читання

	моблєхнї, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1]; - ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засоби норми [9 МОВ 3.3.1-1].		текстів; детальне переказування; виразне читання з дотриманням літературної норми; визначення складників структури тексту; добір ключових слів; визначення основної думки; інтегрування текстової інформації в сфери; формулювання висновків на основі проаналізованого тощо).
5.	Очікувані результати: - Розрізняє прислівники на основі аналізу їхніх морфологічних ознак і функцій у мовленні, виявляє типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - використовує знання про прислівник для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує прислівники в услоу мовленні, у текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1]; - застосовує різні види критичного читання одиничних та мнотжливих текстів (цілісних, перерваних, змішаних), з-поміж іншого й художніх текстів, медіатекстів тощо на відому й нову тематику відповідно до мети читання [9 МОВ 2.1.1]; - ідентифікує види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засоби норми [9 МОВ 3.3.1-1]; - характеризує побудову вияви та причини викинення емоційного стану літературних	ПРИСЛІВНИК 7 +3 год <i>(есе + контрольна + аналіз к/р)</i> Прислівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи творення прислівників. Особливості наголошування і правопису прислівників: Написання прислівників із дефісом. Правопис прислівників разом та окремо. Букви -h- та -hh- у прислівниках. Не і ні з прислівниками. И та і в кінці прислівників.	Види набувальної діяльності: Організаційна діяльність (цїлевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Лїнабувальна діяльність (засвоєння морфологічних і синтаксичних ознак прислівника; усвідомлення правил написання прислівників; удосконалення навичок справотного письма; добір власних прикладів і пошук ситуацій застосування їх у процесі комунікації тощо). Мовленнєва діяльність (коментування інформації; обґрунтування власної думки, позиції; визначення наміру комунікантів; підтвердження й увиразнення думок, посвідів цитатами; аналіз ситуації спілкування; здійснення позитивного впливу на емоційний стан співрозмовників; спілкування у цифровому середовищі; участь в обговоренні проблеми тощо). Текстова діяльність (критичне читання текстів художнього і публіцистичного стилю; визначення мети читання; сприймання тексту на слух; виписування з тексту словосполучень, що є ключовими й

	персонажів, коментує їхні вчинки та висловлює [9 МОВ 2.3.1-1]; - добирає й використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації, пристосовує їх до ситуації спілкування та комунікативних намірів, враховуючи соціальний і культурний контекст [9 МОВ 1.7.1-1].		виражають зміст його; заміна в тексті словосполучень; виписування речень, що передають основну думку тексту, абзацу; визначення порушень у тексті прозвуків; виписування прислівників; передання змісту фрагмента тексту одним реченням; заміна в тексті слів синонімічними; складання речень, що передають емоційний стан людини в різних ситуаціях; складання речень оцінного змісту; складання діалогів на основі проаналізованого/пошуканого тексту тощо).
СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ			
6-9	Очікувані результати: - Визначає особливості кожної службової частини мови, аналізуючи усе мовлення й тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2]; - розрізняє службові частини мови на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрізні взаємозв'язки між ними, типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - використовує знання про системність службових частин мови для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - ідентифікує різні види помилок виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засоби норми [9 МОВ 3.3.1];	ПРИЙМЕННИК 5 год Поглиблене повторення вивченого в початкових класах: Прийменник як службова частина мови і засіб зв'язку слів. Види прийменників за будовою. Непохідні й похідні прийменники. Написання похідних прийменників разом, окремо та з дефісом. Синонімічні й антонімічні прийменники. Особливості вживання прийменників.	Види загальної діяльності: Організаційна діяльність (цільовизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Підзавальна діяльність (розпізнавання прийменників (сполучників, часток) на основі їхніх смислових і граматичних особливостей; визначення розрядів; уживання в мовленні прийменників-синонімів; усвідомлення ролі службових частин мови в тексті; добір речень для можливої й неможливої заміни прийменників (сполучників) синонімічними; моделювання життєвих ситуацій застосування знань про службову частину мови; варіювання часток у реченні, спостереження за впливом їх на зміст; редагування речень, обґрунтування правильності / помилковості у вживанні службових частин мови тощо). Мовленнєва діяльність (побудова
		СПОЛУЧНИК 6 год Поглиблене повторення вив-	

- створює власний текст (художній текст, медіатекст тощо) на особі прочитаного [9 МОВ 2.7.2]; - самостійно добирає й використовує способи творчого експериментування з художнім текстом, зважаючи на власні потреби й мету та усвідомлюючи ризик несприйняття створеного [9 МОВ 2.7.2-2]; - добирає доречні службові частини мови, спираючись на усталені мовні норми, для досягнення відповідної комунікативної мети [9 МОВ 3.1.4]; - зіставляє власну думку, зафіксовану письмово, з міркуваннями інших осіб [9 МОВ 3.1.2-2]; - взаємодіє з іншими через власну мовотворчість, зокрема через текст (художній текст, медіатекст тощо) [9 МОВ 4.2.3-1]; - досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) для вдосконалення власного стилю мовлення [9 МОВ 4.2.4-1]; - аналізує причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментуючи їхні вчинки в контексті власного й суспільного досвіду [9 МОВ 2.3.1]; - записує від руки або з використанням спеціальних (зокрема й цифрових) пристроїв власні міркування або інформацію з різних	всього в попередніх класах. Сполучник як службоба частина мови. Види сполучників за будовою, походженням. Сполучники сурядності й підрядності. Використання їх у простому і складному реченнях як засобу зв'язку однорідних членів і частин складного речення. Написання сполучників разом та окремо. Розрізнення сполучників й однозвучних слів. Синонімічні й антонімічні сполучники. ЧАСТКА 4 год Частка як службоба частина мови. Частки формотворчі та слоботворчі. Частки, що надають слову або реченню додаткових відтінків (практично). Прабопис часток не і ні з різними частинами мови (узагальнення). Написання часток -бо, -но, -то, -от, -таки. ВИГУК	<i>діалогу за пропонованими орієнтирами; моделювання / імітування мовленнєвої взаємодії в ній; коментування допису; реферування на позрозуміння/пантасж; обговорення проблеми; розподіл ролей для мовленнєвої ситуації; аналіз мовленнєвої ситуації, обстоювання власної позиції щодо порушеної проблеми; записування власних міркувань; обговорення літературних уподобань тощо).</i> Текстова діяльність (самостійний добір тексту для читання; висловлення поглядів від прочитаного; критичне читання тексту на відому й нову тематику; визначення складників структури художнього тексту; формулювання висновків на основі кількох прочитаних текстів; детальний переказ тексту; перевірка сприйняття тексту за допомогою уточнювальних запитань; інтерпретація подій і ситуацій у тексті; переформатування текстової інформації в графічну, цифрову; визначення ключових слів, теми й основної думки тексту; переказ тексту від першої особи; використання тексту для розв'язання проблеми, написання есе тощо).
---	---	--

	джерел, ураховуючи фактор адресата [9 МОВ 3.1.1]. - висловлює властиві почуття і враження від прочитаних текстів (художніх текстів, медіа-текстів тощо) [9 МОВ 2.3.2].	3 год.+4год <i>(есе + узагальнення + контрольна + аналіз к/р)</i> Вигук як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням. Дефіс у вигуках. Кома і знак оклику в реченнях із вигуками.	
МОВЛЕННЄВА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ			
№ п/п	Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1.	Очікувані результати: - Формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4]; - вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення [9 МОВ 1.1.3-1]; - знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [9 МОВ 1.3.1-1]; - виявляє важливі деталі усного повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) для ілюстрування власного розуміння почутого [9 МОВ 1.4.1-2]; - визначає достовірність, новизну, несперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 МОВ 1.5.1-2]; - інтегрує інформацію, надачу в різний спосіб (текстову, графічну, числову тощо) в межах одного або кількох текстів (художніх	ІНФОРМАЦІЯ 8 год +2 (есе + контрольна) Поборення вибаченого в 5-6 класах. Способи пошуку інформації. Вибір джерела інформації (практично). Якість і достовірність інформації. Вербальні й невербальні засоби інформації. Опрацювання текстової інформації (практично). Перетворення (трансформування) інформації (текстової в графічну і навпаки). Використання інформації в різних ситуаціях спілкування (практично).	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення способів добору інформації; вибір джерела інформації; розрізнення якісної/неякісної й достовірної/недостовірної інформації; передавання / відтворення текстової інформації графічно (карти, схеми, плани, моделі тощо) чи образно (малюнок); визначення вербальних і невербальних засобів інформації; пошук інформації відповідно до поставленого завдання; використання, інформації в різних ситуаціях спілкування; аналіз змісту інформації тощо). Мовленнєва діяльність (реагування на почуту інформацію (коментар); вибіркоче, стисле переказування змісту почутого відповідно до поставленого завдання; висловлення своєї думки тощо).

	текстів, медіатекстів тощо), зокрема в гіпертекстах у цифровому середовищі [9 МОВ 2.2.5]; - визначає якість і достовірність інформації на основі власного досвіду, критично сприймаючи думки інших [9 МОВ 2.4.2]; - трансформує графічну інформацію на основі кількох джерел у текстову [9 МОВ 2.6.2].		Текстова діяльність (обґрунтування достовірності інформації; написання висновків на основі пошутої інформації, написання есе тощо).
2.	Очікувані результати: - Переказує почуте повідомлення (художній текст, медіатекст тощо) у різний спосіб відповідно до мети й ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1]; - застосовує різні види критичного читання текстів різних стилів, зокрема фрагментарних, у тому числі й художніх текстів, медіатекстів тощо [9 МОВ 2.1.1-1]; - визначає і коментує порушення в одному чи кількох текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) проблеми [9 МОВ 2.2.1]; - коментує та обґрунтовує актуальність порушень в одному чи кількох текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) проблем крізь призму власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 МОВ 2.2.1-1]; - коментує власні почуття під час читання тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприймання тексту [9 МОВ 2.3.2-1]; - обговорює тексти (художні тексти,	ТЕКСТ 8 +3 (есе +контрольна + аналіз к/р) Повторення вивченого в 5-6 класах. Поради читачам. Мета читання (пошук інформації, виконання завдань, набуття естетичного досвіду). Вдумливе читання. Критичне читання. Зміст прочитаного. Проблеми в тексті (обговорення) Вторинні тексти. Детальний переказ. Опис у художніх текстах. Емоційний складник художнього тексту. Прийоми редагування тексту.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (розуміння мети читання; засвоєння особливостей вдумливого і критичного читання; виділення ознак вторинних текстів; розуміння емоційного складника художнього тексту тощо). Мовленнєва діяльність (обговорення важливості / користі читання, складання діалогів, формулювання порад; висловлення своєї думки; обговорення прочитаного, коментування власних пошуків під час читання; обговорення прочитаного тексту; обговорення літературних уподобань тощо). Текстова діяльність (осмислення змісту прочитаного; поставлення уточнюючих запитань для кращого розуміння і сприйняття прочитаного; переказування тексту або фрагменту; формулювання мети читання; стисле переказування;

	медіатексти тощо), демонструючи толерантність й усвідомлюючи множинність поглядів та інтерпретацій [9 МОВ 2.4.5]; - використовує для розв'язання завдань тексти / медіатексти джерела, інформацію з яких уважає достовірною та надійною, аргументує вибір цих джерел [9 МОВ 2.5.1-1]; - обговорює з іншими свої літературні вподобання, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб, спираючись на власний читачий досвід [9 МОВ 2.5.2-1]; - перетворює тексти (художні тексти, медіатексти тощо) словесно та графічно, узагальнюючи, доповнюючи, інтерпретуючи, скорочуючи інформацію [9 МОВ 2.6.1]; - ідентифікує різні види помилок виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засоби норми [9 МОВ 3.3.1].		інтонування тексту, пензію у ньому; оцінювання тексту, апелюючи до власних знань, позицій чи поглядів; зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями; редагування тексту; визначення прозвучання у тексті; перетворення тексту словесно чи графічно; описання й аналіз емоційного стану інших осіб або літературних персонажів, їхніх учинків і/або висловлень; створення власних текстів (розповідь, есе); здійснює структурування власного тексту; удосконалення змісту тощо).
3.	Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання; - створює типові дописи/ медіатексти (зокрема використовуючи гіпертекстові посилання) в цифровому середовищі для обговорення особистісних і певних соціально значущих питань [9 МОВ 3.2.1]; - використовує результати власної мовленнєвої діяльності для особистісного самовираження [9 МОВ 4.2.1];	ЖАНРИ МОВЛЕННЯ 8 год Побороння вивчення в 5-6 класах. Жарт. Висміювання. Насмішка. Захват, захоплення. Повідомлення. Інструкція. Знайомство. Дружня бесіда. Кошпект.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення різниці між жартом, висміюванням і насмішкою; визначення предмета/об'єкта захвату, захоплення; засвоєння особливостей структури повідомлення; аналіз видів інструкцій; складники інструкції, привітання; визначення особливостей дружньої бесіди тощо). Текстова діяльність (оформлення тексту жарту; формулювання різних видів

	- аналізує допущені помилки для того, щоб краще пізнати переваги і недоліки владаруч написаних текстів, визначити власні навчальні цілі [9 МОВ 3.3.3]; - виконує різні ролі у груповій онлайн комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 3.2.2-1].		захоплення; складання й аналіз текстів повідомлення, інструкції; виявлення, аналіз у тексті захвату, захоплення; доповнення, трансформування, аналіз текстів, написання есе тощо). Моблешчеба діяльність (усні жарти; обговорення приказів жарту, насмілки; моделювання ситуації знайомства; моделювання дружньої бесіди тощо).
4.	Очікувані результати: - Бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети і ситуації спілкування [9 МОВ 1.1.2]; - свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 МОВ 1.1.1-1]; - адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [9 МОВ 1.1.2-3]; - визначає мету мовця й передбачає комунікативний намір співрозмовника [9 МОВ 1.4.4]; - визначає суттєві деталі, що сприяють або заважають ефективній комунікації [9 МОВ 1.5.2]; - коментує окремі аспекти форми повідомлення (відповідно до ситуації спілкування та соціокультурних норм) [9 МОВ 1.5.1-3]; - комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної мови [9 МОВ 1.6.1-2];	СПІЛКУВАННЯ 7 + 4 год (узагальнення + есе + контрольна + аналіз к/р) Повторення вивченого в 5-6 класах. Комунікативні наміри. Поділитися враженнями. Мовні й позамовні засоби гармонійного спілкування (елементи ввічливості, жести, міміка, усмішка, комплімент). Засоби прикрашання мовлення: фразеологізми, інтонаційний малюнок. Бар'єри спілкування. Суперечка і сварка. Правила гарного слухача	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення видів комунікативних намірів; засвоєння особливостей наміру «поділитися враженнями»; виділення мовних ознак ввічливості; обґрунтування доцільності компліменту, усмілки, фразеологізмів у спілкуванні; засвоєння елементів інтонаційно-мелодичного спілкування; виявлення іншників, що сприяють або заважають ефективній комунікації; визначення бар'єрів і небезпек віртуального спілкування; виявлення ознак суперечки і сварки; засвоєння правил гарного слухання тощо). Моблешчеба діяльність (добір компліментів, обмінювання компліментами; інтонування реплік; моделювання суперечки; коментування; аналіз інтонаційних мелодиків; добір приказів ввічливої заперечення). Текстова діяльність (написання текстів

	- модифікує використання інформаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [9 МОВ 1.7.1-3]; - здійснює позитивний вплив на емоційний стан співрозмовників для досягнення мети спілкування [9 МОВ 1.8.3]; - виявляє і передбачає емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 1.8.1-1]; - пише в цифровому середовищі повідомлення / медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових покликань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання [9 МОВ 3.2.1-1]; - вирізняє прояви маніпулятивних впливів у цифровому просторі та уникає їх [9 МОВ 3.2.4-1].		компіментів; редагування тексту; аналіз конкретної ситуації спілкування в тексті, написання есе, тощо).
--	--	--	--

Повторення в кінці року – 2 години (на розсуд учителя)

8-ий КЛАС

МОВНА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ

№ п/п	Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1.	- Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - слухає інформацію з різних джерел на відому й нову тематику, озвучену у більшому темпі, художні тексти, медіатексти тощо [9 МОВ 1.1.1]; - розпізнає і передає прихований зміст пові-	ВСТУП 1 год Мова – маркер безпеки державних кордонів Мова як фактор існування держави. Мовне й етичне самоусвідомлення українців.	Організаційна діяльність (цільовизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (дослідження способів взаємодії зі світом; добір прикладів, що свідчать про пізнання світу засобами; розгляд можливостей мови у пізнанні світу; мови тощо).

	домлення (художнього тексту, медіатексту тощо), виражений небербально [9 МОВ 1.1.3]; - свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 МОВ 1.1.1-1]; - виокремлює в почутому повідомленні (художньому тексті, медіатексті тощо) значущі деталі, пояснює їхню роль [9 МОВ 1.5.3]. - висловлює власні почуття і враження від прочитання текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), аналізуючи наявні в них виражальні засоби [9 МОВ 2.3.2].	Мовна й духовна самостійність як найголовніша ознака гідності (Д. Павличко).	Текстова діяльність (читання і сприймання текстів; аналіз тексту; трансформування тексту; переказування тексту (з дотриманням зексичного басатства; з розширенням тексту синонімами, фразеологізмами тощо). Мовленнєва діяльність (усне повідомлення на визначену тему, діалогізування тощо).
СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ.			
	Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - визначає й характеризує системні міжрізні взаємозв'язки між словосполученнями і реченнями на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням, зокрема й за літературними творами [9 МОВ 4.1.1-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2].	СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ Й РЕЧЕННЯ 2 год +1 (есе) Поглиблене повторення вивченого в 5-6 класах. Словосполучення. Будова й види словосполучень за способами вираження головного слова. Речення. Речення прості й складні (повторення), двоскладні й односкладні.	Види набувальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (пояснення особливостей будови словосполучень; засвоєння видових ознак і видів словосполучень; розмежування словосполучень різних видів; визначення особливостей простих і складних, односкладних і двоскладних речень; виконання завдань, що передбачають аргументування власної думки тощо). Текстова діяльність (пошук у тексті простих і складних речень; аудіювання, читання й складання текстів, що містять визначені види речень; редагування речень і текстів; редагування тексту/речень; складання й оформлення власного висловлення згідно із заданою темою тощо). Мовленнєва діяльність (усне висловлення на визначену тему).

Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, стабільність цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - розрізняє синтаксичні одиниці різних рівнів на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - творчо використовує широкий спектр мовних засобів, обираючи з-поміж запропонованих варіантів найбільш ефективний, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - визначає особливості синтаксичних одиниць, аналізуючи усе мовлення та медіатексти / тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2]; - аналізує вивчає мовні явища в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1]; - створює художні тексти різних типів, аргументуючи власну позицію [9 МОВ 3.1.2]; - формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4]; - переказує почуте повідомлення (художній текст, медіатекст тощо) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті загалом, на окремих важливих деталях чи на	ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ 11 + 4 (узагальнення + есе + контрольна + аналіз к/р) Доскладне речення. Головні й другорядні члени речення. Підмет і присудок. Способи вираження підмета. Способи вираження присудка. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний). Типи між підметом і присудком. Речення поширені й непоширені (повторення). Означення, додаток та обставини як другорядні члени речення (повторення). Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс, у лапках. Види обставин (за значенням), способи вираження їх. Порівняльний зворот. Виділення порівняльних зворотів комами. Порядок слів у реченні. Логічний наголос. ОДНОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ 7 + 3 (есе + контрольна робота + аналіз к/р) Одоскладне речення. Одно-	Види побутової діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; припущення; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення ознак простого речення та комунікаційної доцільності; добір прикладів простого речення; виписування прикладів з художніх та медійних текстів; визначення видів підмета й присудка, виявлення їх у реченнях і текстах; пояснення розділових знаків; поширення непоширених речень; виявлення ознак, додатків, обставин у поетичних текстах; пояснення написання приказок; усвідомлення порядку слів у реченні, розізнання назосозу тощо). Робота з текстом (виписування з тексту і складання речень з порівняльним зворотом; визначення розізнання дрисорядних іменів у текстах; виявлення в тексті вивчених синтаксичних одиниць; збагащення / перетворення тексту за допомогою дрисорядних іменів речення; редагування тексту; обґрунтування назосозу; виразне читання тексту; створення власних текстів; переказування текстів тощо). Мовленнєва діяльність (усне висловлення на визначену тему; обговорення проблеми; діалогізація; усний коментар тощо). Види побутової діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; припущення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія).
---	---	---

	фрагментах почутого відповідно до мети й ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - визначає тему, основну ідею, окреслює коло порушених у почутому повідомленні (художньому тексті, медіатексті тощо) проблем, розрізняє важливі для розуміння почутого деталі [9 МОВ 1.4.1]; - передає прочитане з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію [9 МОВ 2.6.1-1].	складні речення з головним членом – підметом (називні). Односкладні речення з головним членом присудком (ознамено-особові, узасявлено-особові, неознамено-особові, безособові). Повні й неповні речення. Типи й неповні речення. Особливості вживання односкладних речень.	Пізнавальна діяльність (визначення спамативних особливостей і комунікаційної доцільності односкладних речень; розподіл речень на види; виявлення односкладних речень у тексті; перетворення двоскладних речень в односкладні й навпаки; засвоєння особливостей функціонування односкладних речень; добір власних прикладів тощо). Текстова діяльність (переказування тексту; редагування тексту; перекодування інформації з текстової у форму рухів і жестів; розпізнавання в тексті односкладних речень смислово й комунікативно навантаження їх; виписування речень, обґрунтування нацужності їх до типу речення; відтворення тексту у жанрі казки; виписування кзюових сзів, складання з ними речень; доповнення і скорочення речень; складання речень, написання есе тощо). Мовленнєва діяльність (усне висловлення на задану тему; діалозування на визначену тему; коментар до обраної прозми тощо).
		ПРОСТЕ УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ. 8 + 4 (узасявлення + есе + контрольна + аналіз к/р) Однорідні члени речення (позубжене повторення). Кома між однорідними членами речення. Однорідні й неоднорідні означення.	Види набувальної діяльності: Організаційна діяльність (цїзевизначення; пзанування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (засвоєння елементів, що ускладнюють речення; розпізнавання ускладнених речень; визначення ускладнювальних елементів; засвоєння ознак однорідності в реченні;

		Одһорідһі додатки. Одһорідһі обстаһиһи. Узагалһһубалһһі слова ʙ рече- һһһх з одһорідһими члеһами. Розділові зһаки при узагалһһуба- лһһих словах у речеһһһх з одһорідһими члеһами. Речеһһһ зі збертаһһһми. Збер- таһһһ һепоширеһһ і поширеһһ. Розділові зһаки при һих. Речеһһһ зі ʙстаһһими словами (словосполучеһһһми, речеһһһ- ми). Розділові зһаки. Речеһһһ з ʙідокремлеһһими члеһами. Поһһһття про ʙідокрем- леһһһ. Розділові зһаки при ʙідокрем- леһһих члеһах речеһһһ.	<i>засвоєння правиз пунктуації ʙ простих ускзаднених реуеннях; зображення текстової інформації щодо простого ускзадненого реуення у ʙисязді схеми, модезі, табзиці; узаса́знення інформації про ускзаднене реуення; з'ясування комунікаційної доці́зности ускзаднених реуень; визнаення синтакси́ної ро́зі однорідних узеніʙ тощо).</i> Тексто́ба діяльһіть (пояснення ро́зі про- стих ускзаднених реуень у тексті; засто- сування простих ускзаднених реуень ʙідповідно до сти́зьової диференціації тексту; переказування тексту з пози́ції обраної ро́зі; реда́сування реуень і текстіʙ; визнаення теми, ідеї тексту; до́бір кзюиових сзів; знаходження ʙ тексті інформації й передавання/ʙідтворення її спрафі́ино (карти, схеми, пзани, модезі тощо) ии образно (мазюнок); переказування текстіʙ із еле́ментами твори́ого завдання; виразне иитання тексту; ускзаднення реуень у тексті певними еле́ментами, написання есе тощо). Моблеһһе́ба діяльһіть (попук мовзенне- вих ситуацій, у яких доці́зньо використо- увати прості ускзаднені реуення; усне висзовження на визнаену тему; до́бір мовзенневих жанріʙ і життєвих ситуацій, дзя яких виуцувані теми маю́ть ʙажливе знаиення тощо).
МОВЛЕННЄʙА ЗМІСТОВА ЛІНІ́Я			

1.	Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, стабить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - розпізнає і передає прихований зміст пові- домлень (художнього тексту, медіатексту тощо), виражений неverbально [9 МОВ 1.1.3]; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого тексту (художнього тексту, медіатексту тощо), ідейно-тематичні та найзагальніші естетичні особливості, зв'язок тексту з ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2]; - виявляє неverbальні засоби, що вказують на наявність у повідомленні (художньому тексті, медіатексті тощо) прихованої інфор- мації, передає прихований зміст почутого [9 МОВ 1.1.3-2]; - самостійно добирає графічні та візуальні засоби передавання інформації, яка стосується почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) за потреби вносячи відпо- відні зміни [9 МОВ 1.2.3]; - виокремлює відповідно до самостійно ви- значених цілей інформацію з одного чи кіль- кох джерел (художніх текстів, медіатекстів тощо), доречно використовує її [9 МОВ 1.3.1]; - устатковує зв'язок між фрагментами ін- формації, надаючи з одного чи кількох джерел [9 МОВ 1.4.2]; - розрізняє основні факти й судження;	ІНФОРМАЦІЯ 13 + 3 год (есе + контрольна робота + аналіз к/р) Повторення вивченого в 7 кла- сі. Знаки довкола нас як засіб ін- формування. Українські знаки-символи. Явний і прихований зміст ін- формації. Естетика тексту інформації. Засоби передавання інформа- ції. Трансформування текстової інформації у графічну (практии- но). Особливості медійної інфор- мації. Актуальність інформації (пра- ктично). Розрізнення фактів і суджень (практично). Елементи маніпуляції та про- паганди. Зв'язок інформації з власним та суспільно-історичним досві- дом. Ключові факти і судження про них. Авторські інтерпретації.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначе- ння; планування; організація роботи; само- контролю, рефлексія). Пізнавальна діяльність (усвідомлення знака як засобу інформування; засвоєння українських знаків-символів; розпізнавання явною і прихованою змісту інформації; ознайомлення з елементами естетики в тексті; добір засобів передавання інформації; формування навишок транс- формування текстової інформації у графічну; визначення особливостей медійного тексту; порівняння текстів з актуальною та неактуальною інформа- цією тощо). Текстова діяльність (розпізнавання в тексті фактів і суджень; пошук у текстах елементів маніпуляції; висування припущень щодо актуальності інформації; визначення новизни й актуальності інформації; обґрунтування актуальності інформації; визначення й обґрунтування надійності джерела інформації; виявлення відомої й нової інформації; визначення явної й прихованої інформації в прочитаному тексті; виявлення зв'язку повідомлення з власним та суспільно-історичним досвідом; передавання інформації різними способами тощо). Мовленнєва діяльність (усне висловлення з обґрунтуванням свого ставлення до сприй-
----	---	---	--

розуміє підтекст в услому повідомленні (художньому тексті, медіатексті тощо) [9 MOV 1.4.6]; - розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди [9 MOV 1.4.4-2]; - обгрунтовує зв'язок почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у міхливих ситуаціях [9 MOV 1.4.5-1]; - розпізнає ключові факти і судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію в почутому, коментує підтекст повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 MOV 1.4.6-1]; - виокремлює в почутому повідомленні (художньому тексті, медіатексті тощо) значущі деталі, зокрема художні, пояснює їхню роль, оцінює виражальні можливості [9 MOV 1.5.3]; - інтегрує інформацію, надачу в різний спосіб (текстову, графічну, числову тощо) в межах одного або кількох текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), зокрема в гіпертекстах у цифровому середовищі [9 MOV 2.2.5]; - поєднує надачу в різний спосіб інформацію з кількох текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), зокрема в гіпертекстах у цифровому середовищі, вводячи її в контекст особистого та суспільного досвіду [9 MOV 2.2.5-1];		нятої інформації; переказування інформації, усне висловлення власного ставлення до конкретної інформації; написання есе тощо).
---	--	---

	- аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) та критичних суджень інших [9 МОВ 2.4.2-1].		
2.	Очікувані результати: - Розпізнає в тексті (художньому тексті, медіатексті тощо) засоби виразності, елементи авторського стилю [9 МОВ 2.2.6-2]; - самостійно складає і компонує складний план, створює характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовує цитування, скорочення, умовні позначення, символи тощо [9 МОВ 1.2.2-1]; - обговорює жанрово-родову належність прочитаного тексту (художнього тексту, медіатексту тощо), тематичні особливості, зв'язок тексту з ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2]; - характеризує роль, виражальні можливості й вплив на слухача (адресата) значущих деталей, зокрема художніх, тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 МОВ 1.5.3-1]; - доречно використовує цитати з різних джерел (художніх текстів, медіатекстів тощо) для підтвердження й уявлення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3]; - здійснює та обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних (в тому числі неявно виражених) засобів [9 МОВ 1.7.1]; - застосовує різні види критичного читання	ТЕКСТ 12 + 3 год (есе + контрольна робота + аналіз к/р) Повторення вивченого в 7 класі. Складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо). Вторинні тексти. Стислий переказ. Способи скорочення тексту. Види критичного читання. Одиничний і множинний тексти. Розповідь у приватному спілкуванні. Опис як елемент мовлення. Роздум над проблемою. Висновки як елемент тексту. Естетична і мистецька цінність тексту.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (засвоєння складників друкованого чи цифрового тексту; визначення способів скорочення тексту; засвоєння видів критичного читання; визначення особливостей вторинних текстів; стислий переказ тексту; добір текстів різних видів; використання цитат для підтвердження й уявлення власних поглядів, думок, переконань; зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтирами; формулювання висновків з прочитаного; критичне оцінювання тексту; редагування тексту; зіставлення текстів подібної тематики; аналіз та інтерпретація тексту; написання висновків; виявлення зв'язків між темою й мікротемами; пояснення естетичної та мистецької цінності тексту; встановлення значення прочитаного в кількох текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності; створення й презентація текстів тощо). Мовленнєва діяльність (стилеза передачу-

одиначних та множинних текстів (цілісних, перерваних, змішаних), з-поміж іншого й художніх текстів, медіатекстів тощо на відому й нову тематику відповідно до мети читання [9 МОВ 2.1.1]; - використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [9 МОВ 2.1.2-1]; - зіставляє тексти (художні тексти, медіатексти тощо) подібної тематики, зокрема літературні твори різних стилів, літературних напрямів, різних культур [9 МОВ 2.2.4]; - робить висновки на основі аналізу й інтерпретації кількох прочитаних текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо) [9 МОВ 2.2.7]; - характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 МОВ 2.2.3-1]; - пояснює естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) у культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.3.3]; - проєціює емоційно-чуттєвий досвід літературних персонажів на власну побудову, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2]; - встановлює значення прочитаного в кількох текстах (художніх, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності [9		вання; висловлення припущень на основі прочитаного; описання взаємодії емоційного стану, окремих відтінків настрою, почуттів, переживань тощо під час рефлексії власної діяльності або сприймання тексту; усна розповідь відповідно до поставленого завдання; складання тексту опису й роздуму тощо).
---	--	--

	МОВ 2.4.1]; - характеризує особливості структури тексту (художнього, медіатексту тощо), визначаючи їхні функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - самостійно обирає тексти (художні, медіатексти тощо) українських і зарубіжних авторів, різних стилів і жанрів відповідно до мети читання [9 МОВ 2.5.1]; - експериментує з текстом (художнім, медіатекстом тощо) за самостійно визначеним напрямом [9 МОВ 2.7.1]; - творчо опрацьовує прочитаний текст (художній, медіатекст тощо) за потреби переповідаючи його в іншому культурно-історичному контексті, створюючи фактики, буктрейлери тощо [9 МОВ 2.7.1-1]; - створює й презентує тексти (художні, медіатексти тощо) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику [9 МОВ 3.1.2-1]; - оформлює власне висловлення, дотримуючись принципів академічної доброчесності (зокрема авторського права) [9 МОВ 3.1.3-1].		
3.	Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення читачьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення [9 МОВ 2.5.3-1]; - створює тексти (художні тексти,	ЖАНРИ МОВЛЕННЯ 10+3 год (есе + контрольна робота + аналіз к/р) Повторення вивченого у 7 класі. Пояснення. Дорікання. Обман. Співчуття.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (розуміння особливостей структури тексту пояснення; особливості жанрів «дорікання» і «обман», визначення комунікативних цілей, які вони реалізують; моделювання поведінки в

	медіатексти тощо) різних типів, стилів і жанрів, пов'язуючи різні ідеї та аргументуючи власну позицію [9 МОВ 3.1.2]; - створює самостійно тексти (художні тексти, медіатексти тощо), використовує різні форми презентації їх для досягнення відповідної комунікативної мети [9 МОВ 3.1.5-1]; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми й мети висловлювання, усуває огріхи у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту [9 МОВ 3.3.2]; - імпровізує з різними художніми засобами (з-поміж них і цифровими)[9 МОВ 4.2.2].	Відгук читача. Кулінарний рецепт. Привітання особисте. Блог. Чат .	<i>ситуації з доріканням та обманом; визначення ситуацій доцільності співування; засвоєння складників структури кулінарного рецепту; моделювання ситуацій застосування рецептів; визначення особливостей особистого привітання; ознайомлення із жанрами «блог» і «чат»; засвоєння порад, як зробити блог цікавим тощо).</i> Текстова діяльність (визначення в тексті літературного твору ситуацій, у яких необхідне пояснення, співування; аналіз текстів пояснення, співування, відшуку, рецепту, привітання; використання мовних ресурсів для створення тексту мовленнєвого жанру; аналіз і вдосконалення написаного; написання есе на визначену тему; підготовка й аналіз дописів для блогу, чату; написання й аналіз коментарів щодо обговорення обраної проблеми в чаті; тощо).
4.	Очікувані результати: - формулює основну мету та прогнозує наміри співрозмовника, за потреби стабілізуючи уточнювальні запитання й цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії й порозуміння [9 МОВ 1.4.4-1]; - визначає позицію співрозмовника / мовця та ступінь досягнення мети комунікації [9 МОВ 1.5.1-5]; - дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [9 МОВ 1.5.1-6];	СПІЛКУВАННЯ 13 + 3 год (есе + контрольна робота + аналіз контрольної роботи) Побточення вивчення в 7 класі. Комунікативні наміри. Перекопати. Комунікативні наміри. Домовитися. Адресат спілкування. Звертання у спілкуванні. Ознаки багатого мовлення.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення комунікативних намірів, позицій співрозмовника; реалізація намірів «переконати» «домовитися»; урахування особливостей адресата спілкування; знавання звертання у процесі спілкування; добір і моделювання ситуацій з різними адресатами спілкування; засвоєння ознак базового мовлення, робота над збагаченням мовлення; використання

	- контролює використання невербальних засобів в умовах реалізації типових стратегій спілкування [9 МОВ 1.7.1-2]; - використовує різні засоби художньої вира- зності у владному мовленні, обґрунтовуючи доцільність вибору їх [9 МОВ 1.7.2-1]; - аналізує і враховує різні емоційні реакції (свої та інших) для ефективного спілкування [9 МОВ 1.8.1]; - позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи владу культури традицію й виявляючи повагу до інших [9 МОВ 1.8.3-1]; - бере участь в онлайн-базі взаємодії, виконуючи різні ролі в невеликих групах і використовуючи типові стратегії співпраці в різних ситуаціях [9 МОВ 3.2.2]; - виконує різні ролі у груповій онлайн-базі комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 3.2.2-1]; - імпровізує з текстом (художнім текстом, медіатекстом тощо), застосовуючи елементи стилізації, пародії тощо, обстоюючи свою позицію у творчості та право на самовираження [9 МОВ 4.2.2-1].	Засоби впливу на слухача. Культура приватного спілкування. Стратегії спілкування. Емоції у процесі спілкування. Роль запитань у спілкуванні. Уточнювальні запитання. Визначення понять у процесі суперечки. Ввічливе заперечення.	різних засоби впливу на слухача; виділення ознак культури приватного спілкування; засвоєння основних стратегій спілкування; розпізнавання емоцій, управління емоціями; формулювання запитань для підтримання спілкування; засвоєння способів визначення понять; добір формул ввічливого заперечення тощо). Текстова діяльність (написання й аналіз тексту повідомлення; визначення в тексті комунікативних намірів; аналіз тексту; переказування тексту від першої особи; переказування трансформованого тексту; удосконалення тексту; визначення емоцій, спричинених текстом тощо). Мовленнєва діяльність (визначення намірів; обговорення проблем; діалогізація на визначену тему; використання жанрів мовлення для розв'язання проблем; формулювання запитань; моделювання суперечки на визначену тему; дискусіювання на обрану тему (проблему) тощо).
--	--	--	--

9 КЛАС

МОВНА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ

№ п/п	Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1	Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, ста-вить цілі, планує, прогнозує,	ВСТУП <i>(1 год)</i> Українська мова і викиди	Організаційна діяльність (цільовизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія).

	контролює,		
--	------------	--	--

	здійснює рефлексію, корисує); - фіксує почуте повідомлення (художній текст, медіатекст тощо) для оптимізації запам'ятовування, розуміння й подальшого використання почутого [6 МОВ 1.2.2]; - формулює логічні й послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів [9 МОВ 2.2.7-1]; - інтерпретує почуте з власним та суспільно-історичним досвідом [9 МОВ 1.4.5]; - обстоює власну думку про роль і місце мови в культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.4.4-1]; - оцінює зміст і форму почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 МОВ 1.5.1].	сьогодення Суть поняття «виклик». Ставлення до мови в українському суспільстві. Практика мовокористування українців. Запозичення іношомовних елементів. Бар'єри розвитку мови.	Пізнавальна діяльність (змушення знаєнь слова «виклик»; розуміння й оцінювання ситуації; добір фактів, що підтверджують ставлення до мови; повідомлення про ситуацію із запозиченнями в мови; ознайомлення з досвідом інших країн щодо очищення мови; укладання словника запозичених слів, що мають українські відповідники; презентація бар'єрів розвитку мови; добір прикладів; моделювання ситуацій тощо). Текстова діяльність (вдумливе читання тексту; доповнення, переформатування тексту; переказування тексту; визнаєння структурних елементів; Мовленнєва діяльність (висловлення власного розуміння сучасних викликів; участь в обговоренні викликів сьогодення; діалогізація);
СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ.			
2	Очікувані результати: - визначає й характеризує системні міжрізні взаємозв'язки між синтаксичними одиницями різних рівнів, типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням, зокрема й за літературними творами [9 МОВ 4.1.1-1]; - складає та оформлює власні тексти (художні тексти, медіатексти тощо) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних	Пряма й непряма мова <i>(5 год)</i> Побточення вивчення в 5 класі. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як спосіб передавання чужої мови. Діалог. Розділові знаки при прямій мові й діалозі (побточення й поглиблення вивчення).	Види побутової діяльності: Організаційна діяльність (цільовизнаєння; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (зіставлення прямої й непрямої мови; усвідомлення різниці; заміна прямої мови непрямою; усвідомлення суті й значення цитат; пошук цитат на задану тему; правила використання цитат; розширення поняття діалогу; закріплення й засвоєння розділових знаків при прямій мові та діалозі тощо) Текстова діяльність (сприйняття й

	норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її [9 МОВ 2.6.2-1].		переказування тексту з прямою мовою, цитатами, діалогом; редагування тексту з прямою мовою; переформатування графічної інформації в текстову; написання повідомлення з використанням цитат тощо). Мовленнєва діяльність (створення діалогів на задану тему; обговорення проблеми; дискутування тощо).
СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ			
3	Очікувані результати: - розрізняє синтаксичні одиниці різних рівнів на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1]; - на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 МОВ 2.7.2-1]; - коментує особливості вираження емоційних станів у різних культурах на основі аналізу почуття, з-поміж іншого художніх текстів, медіатекстів тощо, для розвитку власного емоційного інтелекту [9 МОВ 1.8.4-1];	Побудовування вивченого в 5 класі Складне речення, його ознаки. Складні речення без сполучників, із сполучниковим (сурядним і підрядним) зв'язком. Складносурядне речення. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Сурядні сполучники як засіб зв'язку частин складносурядного речення. Розділові знаки між частинами складносурядного речення.	Види набувальної діяльності: Організаційна діяльність (цілевизначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (усвідомлення ознак складного речення; розуміння розі складних речень у живому мовленні та друкованих текстах різних стилів і жанрів; визначення смислових зв'язків між частинами складного речення; пунктуаційний аналіз; усвідомлення правил пунктуації в складному реченні; розрізнення сполучників і сполучних слів; розпізнавання типів складнопідрядного речення; визначення смислових відношень між частинами складного безсполучникового речення; визначення комунікативного потенціалу складного речення; розуміння розі безсполучникових складних речень і складних речень з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку в живому мовленні й письмових текстах; дослідження сфер застосування різних типів складного речення; узагальне-

	- самостійно створює тексти (художні тексти, медіатексти тощо), виявляючи творчу індивідуальність, використовуючи різні способи їх презентації відповідно до мовленнєвої ситуації [9 МОВ 3.1.5]; - аналізує допущені помилки для того, щоб краще пізнати переваги і недоліки владноруч написаних текстів, визначити владні навчальні цілі [9 МОВ 3.3.3]; - демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії в процесі редагування [9 МОВ 3.3.3-2]; - використовує твори мистецтва для створення владних текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо) та під час комунікації [9 МОВ 4.2.3]; - удосконалює владний стиль мовлення, послуговуючись різноманітними джерелами [9 МОВ 4.2.4]; - використовує різноманітні стратегії (наприклад, вільний запис асоціацій, «карти знань», складання списків дивних ідей, мозкова атака тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує ідеї інших і доопрацьовує [9 МОВ 4.2.3-2].	Види складнопідрядних речень. Складнопідрядні речення з підрядними означальними. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними (мети, міри або ступеня, місця, наслідку, способу дії, порівняльні, умови, часу, причини, допусту). Розділові знаки між частинами складнопідрядного речення. Складнопідрядне речення з кількома підрядними частинами. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами. Безсполучникове складне речення. Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Розділові знаки в безсполучникових реченнях. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.	ння інформації про складне речення). Текстова діяльність (розпізнавання речень визначеного типу у художніх і медійних текстах; коментування текстів засобами складного речення; створення текстів із застосуванням речень визначеного типу; аналіз синтаксичних і пунктуаційних поміжок у тексті; зображення текстової інформації про складне речення у вигляді схеми, моделі, таблиці; побудова діалогів із використанням у речіках складних речень, написання есе тощо); Мовленнєва діяльність (використання різних типів складного речення у мовленні, у письмових текстах; збагачення тексту складними реченнями; трансформування у тексті простих речень у складні і навпаки; обговорення визначеної проблеми тощо).
--	--	---	--

МОВЛЕННЄВА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ

1	Очікувані результати: - самостійно визначає критерії добору і способи пошуку інформації [9 МОВ 2.5.2]; - з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з кількох текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), спираючись на прочитане та інші джерела [9 МОВ 2.4.1-1]; - фіксує почуте повідомлення (художній текст, медіатекст тощо) для оптимізації запам'ятовування, розуміння й подальшого використання почутого [6 МОВ 1.2.2]; - самостійно складає і компонує складний план, створює конспект, тези почутого, характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитування, скорочення, умовні позначення, символи тощо [9 МОВ 1.2.2-1]; - самостійно передає за допомогою візуалізації та різних графічних засобів владне розуміння почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо), структуруючи інформацію за допомогою схем, таблиць, графіків тощо [9 МОВ 1.2.3-1]; - визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації, наданої з одного чи кількох різних джерел, для формування цілісного уявлення [9 МОВ 1.4.2-1]; - аналізує стилістику, жанрові, естетичні та інші особливості почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 МОВ 1.4.3-1];	ІНФОРМАЦІЯ 9 + 3 год (есе + контрольна робота + аналіз к/р) Повторення вивченого в 7-8 класах Новизна і важливість інформації (практично) Події і факти. Правдивість інформації (практично). Фейки. Причини появи. Особливості поширення. Ознаки фейкової реклами. Особливості сучасної хроніки Світлина як носій інформації. Ознаки фотошопу.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (визначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення критеріїв новизни і важливості інформації; з'ясування важливості інформації й прогнозування доцільності подальшого використання її; виявлення й аналіз фактів; визначення зв'язку між фрагментами інформації для формування цілісного уявлення; засвоєння ознак фейковості; оцінювання змісту інформації; визначення особливостей сучасної хроніки; перекодування інформації, яку містить світлина; засвоєння ознак фотошопу тощо). Текстова діяльність (фіксування почутої інформації для кращого запам'ятовування, розуміння й використання; складання плану, конспекту, тез почутого; відтворення почутої інформації за допомогою візуалізації, різних графічних засобів; аналіз стилістичних, жанрових, мовних особливостей тексту; аналіз тексту реклами; критичне читання інформації; переказування почутої інформації; написання есе; створення і презентування власної інформації тощо). Мовленнєва діяльність (висловлення припущень щодо змісту інформації; обговорення подій і фактів; дискусування;
---	---	---	--

	- прогнозує вплив зміни форми на зміст і навіпаки [9 МОВ 1.4.3-2]; - оцінює зміст і форму почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 МОВ 1.5.1]; - обґрунтовує свою позицію щодо почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо) покликаючись на власний досвід та окремі джерела (які вважає авторитетними) [9 МОВ 1.5.1-4]; - представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел, зокрема літературних творів, комбінуючи різні способи візуалізації змісту (схема, модель, графік, малюнок, креслення, діаграма тощо) [9 МОВ 2.6.1-2].		діалогування на визначену тему; підготовка запитань для майбутньої дискусії; усне висловлення з обґрунтуванням свого ставлення до інформації; оцінювання змісту й форми почутої інформації; коментування тощо).
2	Очікувані результати: - Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, корисує); - ефективно використовує складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для досягнення мети читання [9 МОВ 2.1.2]; - сприймає тексти (художні тексти, медіатексти тощо) відповідно до особливостей національної культури та епохи [9 МОВ 2.1.3]; - співвідносить зміст сприйнятого тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) з історичним і соціокультурним контекстами, світоглядною позицією автора [9 МОВ 2.1.3-1]. - виокремлює очевидну та приховану інформацію; розрізняє об'єктивні факти і суб'єктивні судження в тексті (художньому тексті,	ТЕКСТ Повторення вивченого в 7-8 класах. Читання. Ознайомлювальне читання. Вивчальне читання. Прийоми осмислення навчального тексту. Читання для задоволення. Вторинні тексти. Анотація. Передмова. Творчий переказ. Відгук. Розповідь-спогад. Розповідь про свою ідею. Роздум у художньому тексті. Академічна доброчесність.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (визначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (засвоєння особливостей ознайомлювального та вивчабельного читання; використання складників тексту для досягнення мети читання; ознайомлення з прийомами осмислення навчального тексту; розгляд особливостей вторинних текстів; засвоєння суті й структури анотації й передмови; ознайомлення з правилами академічної доброчесності тощо). Текстова діяльність (сприймання тексту з урахуванням особливостей культури та епохи; сприймання текстів різних жанрів і стилів; визначення специ-

медіатексті тощо) [9 МОВ 2.2.2]; - визначає зв'язок між елементами змісту тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) [9 МОВ 2.2.3]; - визначає зв'язок між компонентами змісту, структури та мовним оформленням текстів різних стилів, зокрема й літературних творів різних родів, жанрів, напрямів, течій, епох, національних культур [9 МОВ 2.2.6]; - розмежовує в тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду [9 МОВ 2.2.2-1]; - знаходить спільне і відмінне в літературних творах різних культур за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо [9 МОВ 2.2.4-1]; - характеризує взаємозумовленість компонентів змісту, структури й мовного оформлення текстів різних типів, стилів і жанрів, епох і культур з увагою до культурно-історичного контексту, естетичного та ціннісного потенціалу [9 МОВ 2.2.6-1]; - обґрунтовує естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів у культурно-історичному контексті з увагою до взаємозв'язків української та інших національних культур [9 МОВ 2.3.3-1]; - висловлює власну думку про те, як особливості форми, мови тексту (художнього тек-		<i>фіки складників структури текстів; співвіднесення змісту сприйнятого тексту з історичним чи культурним контекстом; прийоми співвіднесення тексту з історичним чи соціокультурним контекстом; визначення зв'язку між елементами змісту тексту; виявлення фактичної й прихованої інформації; визначення естетичної й мистецької цінності тексту; передавання/відтворення текстової інформації графічно тощо).</i> Мовленнєва діяльність (висловлення власної думки, ставлення до зображеного в тексті; переказування текстів відповідно до поставленого завдання; обговорення прозєм, порупених у тексті; дискусія; написання есе тощо).
---	--	--

	МОВ 1.6.1-1]; - добирає виразальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 МОВ 3.1.5-2].		зазнавеного жанру; аналіз структури виступу; визначення явищ, дій, уявлень, що потребують осуду тощо). Текстова діяльність (підготовка виступу на визначену тему; аналіз тексту виступу; переказування тексту чужого виступу; виявлення в художньому тексті ситуацій, у яких доцільно застосувати застереження, зізнання; аналіз тексту «самооцінки»; добір доцільних мовних засобів для конкретного жанру тощо). Мовленнєва діяльність (обговорення, дискусія, написання есе; передавання засобами мови власного емоційного стану, настрою, почуттів, переживань тощо).
4	Очікувані результати: - характеризує міжособистісні взаємодії в тексті (художньому тексті, медіатексті тощо), указуючи на розмаїття емоційних станів і пояснюючи їх, для розвитку власного емоційного інтелекту [9 МОВ 1.8.4]; - керує власними емоціями в типових ситуаціях спілкування [9 МОВ 1.8.2]; - здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні й невербальні засоби (наприклад, під час виступу перед аудиторією) [9 МОВ 1.8.2-1]; - робить аргументовані висновки про наявність у тексті ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти [9 МОВ 2.4.2-2]; - обстоює власну думку про роль і місце тексту в культурно-історичному контексті [9	СПІЛКУВАННЯ Комунікативні наміри. Домовлятися. Культура спілкування. Українські традиції. Приватна бесіда. Говорити правду чи ні? Чути співрозмовника. Урахування ситуації спілкування. Контекст. Офіційне спілкування. Обговорення. Жести і міміка у спілкуванні. Жести доречні й недоречні. Мовленнєві недоліки. Афоризми у мовленні. Емоції і голос. Форми презентації.	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (визначення; планування; організація роботи; самоконтроль, рефлексія). Пізнавальна діяльність (визначення видів комунікативних намірів; засвоєння особливостей наміру «домовлятися»; ознайомлення з прийомами керування власними емоціями; добір аргументів; розгляд особливостей української культури спілкування; визначення особливостей приватної бесіди; моделювання різних ситуацій спілкування; розшифрування жестів і міміки; повторення відомостей про афоризми; виявлення зв'язку між емоціями й соціом; розгляд форм презентації тощо). Текстова діяльність (читання, переказу-

	МОВ 2.4.4-1]; - визначає та прогнозує взаємовплив елементів форми і змісту усного повідомлення в міхливих ситуаціях спілкування [9 МОВ 1.4.3]; - бере участь в онлайн-обих дискусіях, зокрема виступає в ролі її організатора та модератора; розпізнає розбіжності в думках, толерантно обстоює власну позицію, дотримуючись етикету, засад академічної доброчесності, зважаючи на міжкультурне розмаїття [9 МОВ 3.2.3]; - дотримується основ безпечної поведінки в цифровому просторі, розпізнає деякі прояви маніпулятивних впливів у цифровому просторі та уникає їх [9 МОВ 3.2.4]. - модерує онлайн-обих дискусію, бере участь в обговоренні суспільно значущих проблем [9 МОВ 3.2.3-1]; - толерантно коментує різні погляди на проблему обговорення, узагальнює їх, обстоює власну позицію, використовує в онлайн-обих спілкуванні етикетні формули, додержує засад академічної доброчесності [9 МОВ 3.2.3-2]; - спілкується в цифровому середовищі на засадах кібербезпеки та академічної доброчесності [9 МОВ 3.2.4-2].		вання, аналіз тексту відповідно до поставлених завдань; інтерпретування й переконання тексту тощо) Мовленнєва діяльність (усне висловлення з обґрунтуванням свого ставлення до події, явища, виинку; вправлення у доцільному використанні жестів і міміки; використання афоризмів під час діалогов; подання невпевненості в офіційному й приватному спілкуванні тощо).
--	--	--	---

СОЦІОКУЛЬТУРНА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ

(Компетентнісний потенціал)

№ п/п	Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1	Уміння: - сприймати (зокрема читає українською мовою літературні твори українських і зарубі-	Вільне володіння державною мовою Українська мова як найвища	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (пошук інформації про мову як цінність, як сакральну річ;

	жних письменників); - розуміти, перетворювати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати інформацію українською мовою в усіх сферах життя; - уcho й письмово висловлювати думки, почуття, погляди українською мовою; - використовувати вербальні та невербальні засоби в різноманітних міжособистісних, соціальних і культурних контекстах; - дотримуватися культури мовлення та норм українського мовленнєвого етикету; - урахувати культурні й особистісні відмінності співрозмовників, переваги і/чи обмеження окремих груп чи осіб; - адаптуватися до різних умов спілкування; - розб'язувати нестандартизацію мови, використовуючи потенціал української мови та відповідні комунікативні стратегії [9 МОВ 4.2.4]. Ставлення: - готуватися в усіх сферах суспільного життя послугоюватися державною мовою; - поцінування української мови як чинника національної та громадянської ідентичності; - готуватися надавати перевагу державній мові під час спілкування; - прагнення послугоюватися українською мовою в усіх сферах життя; - прагнення до негасильницької комунікації [9 МОВ 4.2.4].	цінність для українського народу. Державотворча функція української мови. Мова як засіб пізнання світу й здійснення ефективної комунікації. Мовні обов'язки громадянина України. Роль мовної норми у становленні мовної особистості. Роль мови у державотворчості й становленні громадянина. Мова – ефективний засіб самовираження особистості. «Український правопис» – кодекс орфографічних і пунктуаційних законів.	зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями; оцінювання інформації крізь призму власного життєвого досвіду; формулювання своєї думки, ставлення до проблем державної мови в Україні, до мовних обов'язків тощо). Текстова діяльність (критичний аналіз текстів; виявлення прихованої інформації; трансформування тексту; інтерпретація змісту; формулювання припущень у процесі обговорення мовних проблем; редагування тексту тощо). Мовленнєва діяльність (читання текстів художньої прози українською мовою; обговорення проблем української мови в українському суспільстві; обговорення мовних обов'язків громадян України; формулювання власної думки щодо прочитаного й обстоювання її тощо).
2	Отримані результати: Уміння: - сприймати (зокрема читати літературні	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (формулювання припущень щодо важливості знань рідної

	твори рідною мовою), розуміти, перетворювати, аналізувати й інтерпретувати, оцінювати інформацію рідною мовою; - усно й письмово висловлювати думки, почуття, погляди рідною мовою; - адаптуватися до умов спілкування у багатомовному середовищі, використовуючи потенціал рідної мови та відповідні комунікативні стратегії; урахувати культурні й особистісні відмінності співрозмовників, переваги і/чи обмеження окремих груп чи осіб [9 РМЛ 4.2.4]. Ставлення: - поцінювання рідної мови – чинника етнокультурної ідентичності; - готовність спілкуватися рідною мовою; - потреба в читанні художньої літератури рідною мовою.	<i>Пропонований зміст:</i> Рідна мова як чинник етнокультурної ідентичності. Іноземні мови як ефективний засіб розширення картини світу. Набуття читачького досвіду творів рідною й іноземними мовами. Мистецтво перекладу. Відомі перекладачі.	<i>/іноземних мов для засадного розвитку людини і становлення громадянина; пошук інформації про мовне співіснування в розвинених країнах світу; зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтаціями; оцінювання інформації крізь призму власного життєвого досвіду тощо).</i> Текстова діяльність (добір та опрацювання текстів; аналіз текстів; редагування тексту тощо). Мовленнєва діяльність (читання уривків художньої прози рідною/іноземною мовами, порівняння окремих елементів; обговорення проблем міжособистісної комунікації в українському суспільстві; висловлення власної думки щодо прочитаного, обстоювання її тощо).
3.	Очікувані результати: Уміння: - устатковує причинно-наслідкові зв'язки, виокремлює головну та другорядну інформацію [9 МОВ 1.4.1], [9 МОВ 1.4.2]; - формулює визначення, логічно обґрунтовує висловлену думку; [9 МОВ 1.6.1], [9 МОВ 2.2.7], [9 МОВ 2.4.3] - перетворює інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема) для розв'язання комунікативних завдань [9 МОВ 1.2.3], [9 МОВ 2.2.5], [9 МОВ 2.6.1], [9 МОВ 2.6.2]. Ставлення: - готовність до пошуку різноманітних	Математична компетентність: <i>Пропонований зміст:</i> Математика як мистецтво пояснення і логічного мислення. Математика і розвиток цивілізації. Досліджувати математику – значить здійснювати відкриття і робити припущення. Видати математики.	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (установалення причинно-наслідкових зв'язків у різноманітних ситуаціях; виокремлення суттєвої й другорядної інформації; формулювання визначення; здійснює обґрунтування висловленої думки; перетворення інформації з однієї форми в іншу тощо). Текстова діяльність (аналіз текстів про математику як мистецтво пояснення і здійснює мислення тощо). Мовленнєва діяльність (дискусія про вплив математичних знань на мислення й пам'ять людини тощо).

	способів розв'язання комунікативних проблем; - пошуків істини.		
4.	Очікувані результати: Умінь: - висловлює гіпотези; - описує процеси власної діяльності; - комунікативно доцільно використовує широкий діапазон мовних і мовленнєвих засобів, іноземною мовою зокрема; - спостерігає, аналізує, здійснює мовні експерименти. Ставлення: - прагнення поглиблювати уявлення про цілішу наукову картину світу для суспільно-технологічного поступу [9 МОВ 1.6.1], [9 МОВ 1.7.1], [9 МОВ 2.4.2], [9 МОВ 3.1.3], [9 МОВ 3.1.4], [9 МОВ 3.1.5], [9 МОВ 3.2.2], [9 МОВ 3.2.3].	Компетентність: Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій <i>Пропонований зміст:</i> Різноманітний світ природи. Вплив діяльності людини на довкілля. Світ речей. Сучасні технології. Відкриття, що змінили світ.	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (пояснення світу природи, його будови; формулювання висновків про різноманітність природи; формулювання запитань до тексту про технічний прогрес тощо). Текстова діяльність (аналіз текстів про розвиток технологій, вплив людини на довкілля, важливі відкриття тощо). Мовленнєва діяльність (дискусія про вплив сучасних технологій на різноманітність світу природи, діалогізація, диспут тощо).
5.	Очікувані результати: Умінь: - презентує власні ідеї, бачення, інноваційні погляди зрозуміло, грамотно, креативно, використовуючи доцільні виразові засоби й дотримуючись етики [9 МОВ 3.1.5], [9 МОВ 3.2.3]; - мобілізує ресурси (нематеріальні та цифрові зокрема) через комунікацію для здійснення інноваційної діяльності [9 МОВ 3.1.2], [9 МОВ 3.2.1]; - ефективно використовує різні комунікативні стратегії для розв'язання життєво важливих проблем, зокрема в	Тема: Інноваційність <i>Пропонований зміст:</i> Суть інновацій і значення їх для людини й суспільства. Інноватори – люди, що здатні змінити світ. Риси успішного інноватора (допитливості, співробітництва, асоціативне/інтерактивне мислення, схильність до активних дій та експериментування). Емпатія як здатність бачити й розуміти внутрішній світ іншої людини.	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (пошук інформації про інновації й інноваторів; моделювання образу інноватора; пошук інновацій XXI століття; критичний аналіз інновацій тощо). Текстова діяльність (читання тексту про інновації, що змінює світ; аналіз тексту про інновації, обґрунтування інноваційності, написання висновків тощо). Мовленнєва діяльність (переказування тексту про людей-інноваторів; формулювання своєї думки, ставлення до інновацій, переваг і прогн, пов'язаних із ними;

	ситуаціях неоднозначності та непевності [9 МОВ 1.4.4], [9 МОВ 1.6.1], [9 МОВ 1.8.3]. Стаблелля: - відкритість до ініціатив, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших.	Що таке лідерство?	дискусія на тему «Що вважаємо інновацією?», обговорення проблеми «Інноватори ХХІ століття»; написання есе «Інновація, що змінює цей світ кращим», «Інновація, що покращує моє життя», «Яких інновацій бракує українській країні?»).
6.	Очікувані результати: Умілля: - використовує потенціал текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо) щодо висвітлення діяльності людини як частини природного середовища; [9 МОВ 1.5.1], [9 МОВ 2.4.1] - використовує комунікативні стратегії для реалізації екологічних проєктів, формування екологічної культури та забезпечення сталого розвитку суспільства; [9 МОВ 1.8.3], [9 МОВ 1.5.2], [9 МОВ 1.4.4] Стаблелля: - має інтерес до здобутків українських і зарубіжних авторів, які зробили значний внесок у формування та поширення ідей сталого розвитку.	Тема: Екологічна компетентність <i>Пропонований зміст:</i> Екологічні виклики нашого часу. Турбота про здоров'я – це важливо. Вплив гаджетів на здоров'я людини. Шкідливі звички молоді. Турбота про довкілля – обов'язок кожного. Тарілка здорового харчування.	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (пошук і критичний аналіз інформації екологічного змісту; виявлення й формулювання проблеми, поставленої в основу тексту; аналіз діяльності місцевих осередків влади з питань екології; формулювання своєї думки, ставлення до екологічних проблем тощо). Мовленнєва діяльність (критичне читання тексту на екологічну тему; висловлення власної думки (усно й письмово) щодо своєї проблеми екології; обґрунтування своїх думок у процесі дискусії тощо). Текстова діяльність (аналіз публіцистичних текстів на екологічну тематику).
7.	Очікувані результати: Умілля: - використовує різні види сприймання текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо) для пошуку, оброблення, аналізу й добору інформації; [9 МОВ 1.1.1], [9 МОВ 2.1.1] - діє за алгоритмом у процесі складання плану для розв'язання комунікативних завдань;	Тема: Інформаційно-комунікаційна компетентність, <i>Пропонований зміст:</i> Сучасні інформаційні ресурси. Пошукові програми. Елементи інформаційної грамотності. Цифрові технології як засіб комунікації.	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (пошук та опрацювання інформації відповідно до поставленого завдання; добір інформації на визначену тему; збереження інформації; використання інформаційних джерел у процесі виконання домашнього завдання, підготовки проєкту тощо).

	[9 MOV 1.2.2] - грамотно і безпечно комунікує в інформаційному просторі; [9 MOV 3.1.1], [9 MOV 3.2.2], [9 MOV 3.2.3] - розрізняє емоції інших людей у контексті спілкування; - розпізнає маніпулятивні технології та протистоїть їм; [9 MOV 1.8.1] – [9 MOV 1.8.3], [9 MOV 2.3.1], [9 MOV 2.3.2] - використовує сучасні цифрові технології для розширення читачького досвіду та кола читання художньої літератури. [9 MOV 3.2.4] Ставлення: - задовольняє пізнавальний інтерес в інформ-маційному середовищі; - прагне етично взаємодіяти у віртуальному просторі; - готовий / -а дотримуватися авторських прав і мережевого етикету; - прагне особистісного розвитку як компетентного мовця й читача за допомогою цифрових технологій; - прагне поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного поступу. [9 MOV 1.6.1], [9 MOV 1.7.1], [9 MOV 2.4.2], [9 MOV 3.1.3], [9 MOV 3.1.4], [9 MOV 3.1.5], [9 MOV 3.2.2], [9 MOV 3.2.3]	Мережеві спільноти. Правила віртуального етикету.	
8.	Очікувані результати: Уміння: - визначає власні комунікативні потреби,	Тема: Навчання впродовж життя. <i>Пропонований зміст:</i>	Види навчальної діяльності: Організаційна діяльність (добір мотивацій для самонавчання; поставлення цілей)

	цілі й способи досягнення їх; - використовує ефективні навчальні стратегії для вивчення державної/ рідної/ іноземної мов, знаючи про власний стиль навчання; [9 МОВ 1.1.2], [9 МОВ 3.3.3] - застосовує комунікативні стратегії відповідно до мети й ситуації спілкування; - постійно збагачує власний словниковий запас, використовуючи словники й довідкові ресурси, зокрема цифрові; [9 МОВ 1.6.1], [9 МОВ 1.8.3], [9 МОВ 1.5.2], [9 МОВ 1.4.4] - здійснює самооцінювання результатів власної діяльності, рефлексію; - користується різними видами бібліотек та опірається в бібліотечних ресурсах [9 МОВ 4.2.4]. Ставлення: - прагне вдосконаливати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; - руйнує власні мовні й комунікативні бар'єри, усвідомлює й долає стереотипи; - розуміє роль читання текстів (художніх, медіатекстів тощо) українських і зарубіжних авторів для гармонійного розвитку й самовдосконалення; - прагне збагачувати читачий і мовленнєвий досвід шляхом долучення до здобутків українських і зарубіжних авторів. [9 МОВ 3.3.1], [9 МОВ 4.2.1], [9 МОВ 2.5.3].	Навіщо людям навчатися? Як планувати своє життя і все встигати. Рациональний розподіл часу – це необхідно. Чому важливо вміти зосереджуватися на основному? Навіщо потрібне критичне мислення? Звичка «відкладати на потім». Для чого ставити цілі? Наука успішного навчання.	(мазих і везиких); складання плану на день, тиждень, місяць; здійснення рефлексії тощо). Пізнавальна діяльність (добір та опрацювання інформації про роз'яснення впродовж життя; обговорення ключових життєвих навинок XXI століття; засвоєння прийомів раціонального розподілу часу; розгляд способів подолання звички «відкладати на потім» тощо). Текстова діяльність (написання есе «Як я розподіляю свій час», «Що для мене означає поглиблене цілевизначення?», «Що не можна відкладати на потім?»).
9.	Очікувані результати: Уміння:	Тема: Громадянська компетентність	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (пошук і

	- аргументовано і грамотно висловлює власну громадянську позицію [9 МОВ 1.6.1], [9 МОВ 3.1.2]; - використовує комунікативні навички та багатомовність для ведення міжкультурного діалогу; - не дискримінує інших у своїх висловленнях та діях [9 МОВ 3.1.4]; - критично оцінює інформацію з різних джерел, обстоює й формує особисті цілісно-сміслові орієнтири, спираючись на цінності українського народу, його історико-культурні надбання і традиції у європейському цілісному контексті; [9 МОВ 1.7.1], [9 МОВ 1.8.3] - розпізнає громадянські цінності в літературних творах українських і зарубіжних письменників. Ставлення: - поважає українську культуру й приймає інакшість (толерування) інших культур; - плекає українські національні цінності, поважає цінності інших народів і культур; - демонструє відкритість до культурного розмаїття за допомогою вивчення мови/ мов та здійснення міжкультурної комунікації; - поважає закони й правові норми, зокрема норми українського мовного законодавства; утверджує права на власну думку [9 МОВ 1.5.1] [9 МОВ 2.4.4], [9 МОВ 2.2.1], [9 МОВ 2.2.2].	<i>Пропонований зміст:</i> Що таке «громадянське суспільство»? Що таке відповідальність? Які його прояви? Державні символи, цінності, державні свята. Що означає «поважати людину та її права»? Права й обов'язки учнів та учениць. Відкритість і повага до інших думок, культур, переконань, поглядів, повага до людей. Знання самого себе та критичне розуміння світу. Особливості суспільного устрою України. Роль і функції суспільних установ, інститутів. Моя громадянська роль у суспільстві. Ознаки гармонії в суспільстві.	<i>критичне ужиття інформації соціально-політичного змісту; розгляд викликів громадянського суспільства; добір і застосування стратегій розв'язання конфліктів відповідно до різних ситуацій; з'ясування зекспертного значення слів «громадянське суспільство», «відповідальність»; формулювання своєї думки, ставлення до проблем громади, держави; розгляд поведінкових виявів повсякчасно до людини; усвідомлення особливостей суспільного устрою України тощо).</i> Текстова діяльність (опрацювання текстів про державні символи й духовні цінності; пошук / добір про особливості суспільного устрою; написання есе («Найважливіші мої права й обов'язки», «Як я виявляю повагу до людини», «Чому інформацію треба сприймати критично?», «Звідки я черпаю знання про себе?», «Мої цінності й цінності сторони», «Куди мій голос (своє) має значення» тощо). Мовленнєва діяльність (висловлювання власної думки на запропоновану тему; обговорення викликів сучасного громадянського суспільства тощо).
10.	Очікувані результати:	Тема: Соціальна	Види навчальної діяльності:

Уміння: - використовує ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі; [9 МОВ 1.6.1], [9 МОВ 3.2.2], [9 МОВ 3.2.3] - послуговується мовою нежасильницького спілкування; [9 МОВ 1.8.3] - ураховує вплив слова на психічне здоров'я людини, відповідально використовує мовні виражальні засоби; [9 МОВ 1.7.1] - ураховує особисті й культурні відмінності співрозмовників, переваги і/чи обмеження окремих груп чи осіб; [9 МОВ 1.4.4] - застосовує комунікативні стратегії для протистояння деструктивним та маніпулятивним впливам, що є загрозою здоров'ю; [9 МОВ 1.7.2], [9 МОВ 4.2.1] - конструктивно спілкується в різних соціальних середовищах, реалізуючи принципи свободи особистості; - виявляє в текстах (художніх текстах, медіа-текстах тощо) українських і зарубіжних авторів соціально значущий зміст [9 МОВ 1.6.1]. Ставлення: - демонструє готовність до налагодження контактів з іншими людьми, послуговуючись різноманітними мовними засобами; - прагне до пізнання суспільного досвіду України та інших країн через мову та культуру, зокрема літературні твори українських і зарубіжних письменників; - усвідомлює взаємозалежності.	компетентність <i>Пропонований зміст:</i> Соціально-політичний устрій України. Суть поняття «соціальна роль», «соціальна культура», «соціальна активність». Належність людини до певної соціальної спільноти. Уміння жити, взаємодіяти з людьми Робота в команді. Аспекти власного здоров'я, облаштування побуту. Сформованість гігієнічних навичок. Особливості сучасного ринку праці. Норми й етика трудових взаємовідносин, навички самоорганізації. Соціальні настанови, тобто фіксоване оцінює ставлення до людини, організації, події, явища, вчинку. Перекопання як цілісна характеристика особистості, що відображає її усвідомлене самовизначення в соціальному світі, самоідентифікацію з певною соціальною групою, готовність до соціальних вчинків.	Пізнавальна діяльність (критичне опрацювання інформації соціального змісту; з'ясування змісту понять ««соціальна роль», «соціальна культура», «соціальна активність»; добір та аналіз способів розв'язання суспільно важливих питань; добір і застосування стратегій розв'язання конфліктів відповідно до різних ситуацій; формулювання своєї думки, ставлення до соціальних проблем тощо). Текстова діяльність (написання есе («Як обзаводити власний побут», «Який спосіб життя називають здоровим», «Здоров'я людини – цінний капітал», «Моральні цінності мого суспільства», «Що єднає родину», «Вишки, варті захоронення», «Фідність людини як моральна цінність»); читання, переказування та аналіз текстів тощо). Мовленнєва діяльність (усне висловлення власної думки на суспільно важливу тему тощо).
---	---	---

11.	Очікувані результати: Уміння: - використовувати мову для духовного, культурного й національного самовияву [9 МОВ 4.2.1] - читає, аналізує й інтерпретує тексти (художні, медіатексти тощо) українських і зарубіжних авторів; [9 МОВ 2.1.1], [9 МОВ 2.2.1] – [9 МОВ 2.2.7] - сприймає й осмислює цінності, актуалізує в текстах (художніх, медіатекстах тощо) українських і зарубіжних авторів [9 МОВ 1.7.2]; - використовує досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду й збагачення досвіду; - створює тексти, виражаючи власні ідеї, досвід і почуття, добираючи відповідні художні засоби [9 МОВ 4.2.3], [9 МОВ 3.1.5], [9 МОВ 2.7.2]; - добирає тексти (художні тексти, медіатексти тощо) для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб; [9 МОВ 2.5.1]. Ставлення: - потреба читання творів літератури українських і зарубіжних письменників для задоволення та рефлексії над прочитаним; - поцінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань людства; - відкритість до міжкультурної комунікації,	Тема: Культурна компетентність Духовна спадщина. Українська книжка як елемент культури. Заклади освіти – осередки культури. Культурні традиції українців, корінних народів і національних меншин, що живуть в Україні. Види мистецтва як джерела формування загальної культури українського народу. Український театр. Найвідоміші музеї світу. Українські музеї. Сучасне мистецтво. «Велич особистості».	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (критичний аналіз інформації; з'ясування значущих понять; пошук інформації про духовну й матеріальну спадщину; формування й обґрунтування своїх думок під час дискусії на тему джерел формування загальної культури; формування своєї думки, ставлення до проблем культури; аналіз ухвалених рішень місцевої влади з питань культури тощо). Текстова діяльність (читання й критичне осмислення текстів на культурну тематику; переказування (стисле, докладне, вісне, творче) текстів на тему культури; опрацювання текстів, присвячених українській культурі; визначення й формування проблеми, покладеної в основу тексту; написання есе «Моє уявлення про культуру мого народу», «Які культурні традиції потрібно відроджувати?», «Мій улюблений вид мистецтва», «Чи можна вважати середовище мого міста (селища, села) культурним?» тощо). Мовленнєва діяльність (висловлення власної думки (усно й письмово) щодо розікнижки у формуванні загальної культури людини; діалогізування на визначену тему тощо).
-----	---	---	--

	усвідомлення індивідуальних і соціальних стереотипів, що можуть міститися в тексті (художньому тексті, медіатексті тощо); - зацікавленість світовими культурними здобутками; - готовність сприймати літературний твір як структуру, відкрити до читачьких інтерпретацій у часі й просторі.		
12.	Очікувані результати: Уміння: - ініціює уchu, писемну та онлайн-обу взаємодію державною/ рідною/ іноземною мовами для розвитку ідеї та її втілення в дію [9 МОВ 1.6.1], [9 МОВ 3.2.1]; - презентує власні ідеї та ініціативи зрозуміло, грамотно, використовуючи доцільні виражальні засоби [9 МОВ 1.7.2]; - використовує комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій і рішень [9 МОВ 1.5.2], [9 МОВ 3.2.3], [9 МОВ 1.4.4], [9 МОВ 2.4.1]; - описує державною/ рідною/ іноземною мовами власні вміння та компетентності стосовно варіантів кар'єри, розвитку підприємницьких і соціальних ініціатив [9 МОВ 2.2.1], [9 МОВ 2.2.5]; - пояснює, зокрема на прикладі літературних творів українських і зарубіжних письменників, значення заощадження, інвестивання, запозичення, страхування тощо [9 МОВ 3.2.3], [9 МОВ 1.4.4]; - обговорює й планує доходи та витрати за допомогою ефективних комунікативних	Тема: Підприємливість і фінансова грамотність <i>Пропонований зміст:</i> Функції грошей. Що робити з фінансовими проблемами? Чому робота корисна? Що таке інфляція? Ставити цілі і складати плани – це важливо. Наслідки марнотратства. Відповідальність за свої фінанси. Що таке кредит?	Види навчальної діяльності: Пізнавальна діяльність (формулювання своєї думки, ставлення до фінансових проблем; критичний аналіз інформації про способи заробляння грошей; пошук інформації про джерела збільшення доходів; аналіз фінансових ризиків тощо). Мовленнєва діяльність (висловлення власної думки (усно й письмово) щодо фінансових проблем і способів розв'язання їх; здійснює обґрунтування своїх думок під час дискусії на тему марнотратства; обговорення проблеми відповідальності за свої фінанси тощо). Текстова діяльність (переказування (стисче, докладне, візьме, творче) тексту на тему підприємливості; читання й обговорення текстів на фінансову тематику; визначення й формулювання проблеми, покладеної в основу тексту; написання есе «Чи може узюблена справа бути прибутковою?» «Чого не купиш за гроші?», «Що означає «уміти користуватися грошима»?» тощо).

	стратегій [9 МОВ 3.1.1]; - оперує найуживанішими фінансовими до- кументами (складати доручення, запобігати аккредиту тощо) [9 МОВ 3.1.1]. Ставлення: - демонструє готовність брати на себе відпо- відальність за себе та інших; - відповідально ставиться до мобілізаційного вчинку; - розуміє роль комунікативних умінь, чита- цького досвіду для успішної самореалізації, зокрема у професійній кар'єрі й діловому середовищі; - усвідомлює важливості володіння держав- ною та спілкування рідною/ іноземною мовами для майбутнього добробуту й фінансового успіху; - демонструє готовність обстоювати важли- вість збільшення доходу, ощадливості й раціо- нального використання коштів; - сприймає, зокрема на прикладі літератур- них творів українських і зарубіжних письменників, матеріальний ресурс як один із засобів досягнення добробуту.		

Автори: Н.Б. Голуб, О.М. Горошкіна